

**"Yazıram köhnəni
qorumaq üçün"**

Onu bu məmləkətdə tanımayan yoxdur, onu həmi sevir və o bu hörməti də, bu sevgini də illərlə ruhunda gəzdirdiyi Vətən sevdası, türkçülük eşqi, bir də uşaqlardan tutmuş böyüyə qədər hamıyla paylaşa bildiyi səmimiyyətlə qazanıb. Bu gün Sabir Rüstəmخانli deyəndə ilk növbədə gözlərimiz qarşısında min illik türkdilli ədəbiyyatımızın son yarım əsrəndən artıq zaman kəsinə öz sözünü deyib, altından imzalarını qoymuş sevilən şairin, bir qərinəni adlanmış müstəqillik və azadlıq savaşımızın öncüllərindən biri olan vətəndaşın, hər zaman sözünün arxasında durmağa çalışın ağır taxtaltı bir kişinin portreti canlanır.

"Şairlik nəyimə gərəkdir mənim? - Şeydə təsəlli aramaq üçün!
Təcə söz dəməyə gümanım azdır,
Yazıram köhnəni qorumaq üçün".

O, bəlkə, doğrudan da, elə köhnəni qorumaq üçün gəlib dünyaya. Təcə sözü yox, mənaviyyəti, etibar, ruh azadlığı, cəsarəti, əxlaqı dayarları və sevgini - abadi sevgini, Vətən sevgisini qorumaq üçün...

"Bir əlçim buluddu,
Bir ömrü buluddu,
Bir içim sudu...
...21 Azərin qanadı,
Cavad xanın qəl yeridi,
Sabirin "Faxriyyə" seiridi,
Dağları dumanında itən, -
Vətən... Vətən...".

1946-cı ilin 20 may günü dağlarının zivəsi Savalana salam deyən Yarıdkişli rayonunun Hamarkəndində, Xuduşinin ailəsində dünyaya göz açıb. Onun türkcümeyi-halı haqqında çox yazmaq fikrim yoxdur, çünki yazımın əvvəlində qeyd etdiyim kimi, onu həmi tanıyır, sadəcə az 40 ilə yaxın bir müddətdə şəxsən tanışlığım, həmişə cavan, şük, yaraşıqlı, cəsarətli və doğma bir insanın nə vaxt yaşa dolduğunu, nə vaxt 75 yaşa çatdığını təsəvvür etməkdə bir qədər çətinlik çəkirəm.

"75 yaşa çatmaq asan iş deyil"

- Sabir bəy, "Ədəbiyyat qəzeti"nin yeni layihəsində - "Ulduzlar sönmür"də görüşürük. Bir aya yaxındır bu layihəni başlamağa hazırlaşdım, amma nə xoş ki, ilk qonağım siz oldunuz, özü də 75 yaşın astanasında. Mən inana bilmirəm...

- "Heç özüm də inana bilmirəm. 60 yaşım olanda yazmışdım, mənə elə gəlir dünyada 60 yaş yaşamışam. O vaxt düşündürdüm ki, 60 il bir göz çırpımında ötib-keçdi. Amma əslində, həm də düşündürdüm ki, bu 60 il də insanlığın bütün tarixini yaşamışam. Adam özünü heç nədən kənara çəkmə bilmir. Adəmlə Həvvədan başlamış üzünü bu yana bəşər tarixinin yaşadığı bütün faciələr, bütün savaşlar, qovğalar gəlib sənəni içindən keçir. İnsan çox qoribə varlıqdır: sən eyni zamanda həm insan, həm də əbədiyyətsən. Həm fərd olaraq öz ömrünü yaşayırsan, həm də bütün-lüklə millətin tarixinin bir parçasısan. Azərbaycan vətəndaşı olaraq bizim yaşadığımız yük çox ağırdır, bu bir almanın, bir fransızın, ingilisin daşdığı yükə bənzəməz. Onlar tamam ayrı tale keçirlər: üz-üzə gəlib söhbət edərsən, sən də insansan, o da: sevgidən da-

BİR ÖMÜR UMUDDU - BİR İÇİM SUDU...

nışırsan, ümumi şeylərdən danışsın, insanlıqdan danışsın, amma hiss edərsən, axı onun yükü səninkinə bənzəmir və hətta onların səni məhkum elədiyi, çiyninə qoyduğu yüklər də var. Balaca millətlər, əslində heç balaca da deyilik, 50 milyon, az qala elə fransız qədər varıq, amma tale elə götürüb param-parça olmuşuq və bu param-parça olmağın bütün dardları, bütün qayğıları sənənin gündəlik həyatının bir parçasıdır.

Əzrayılı görən olsa...

Evinde rahat görünü bilərsən, övladın rahat ola bilər, amma daxilən heç vaxt rahat deyilsən, çünki Şuşanı hələ 6 ay əvvəl işğaldan azad edə bilməmişik. 30 il içimizdə qaşıqlanan yara hələ dünən "Xarıbülbül" festivalında göyə qanad açan Azərbaycan muğamının sədaları ilə ovunmağa başlayıb. Bu 30 il də 30 əsrin ağrısı keçib bu millətin ruhdan, ona görə düşüncədən ki, 75 yaşa çatmaq asan iş deyil. Doğrudur, nəslimizdə uzunömürlülər çox olub. Babalarım 100 il ömür sürüb, emilərim də uzun yaşayıb. Bir əmim vardı, 106 il ömür sürdü, axırda deyirdi ki, Əzrayılı görən olsa mənə onun yadına salın. Birəcə atam 75 yaşında dünyadan getdi, çünki müharibədə çox əziyyət çəkmişdi. Əslində, genetik olaraq 75 il, 85 il yaşamaq çox təəccüblü görünməməlidir. Sən mənsəb olduğun millətin savaşlarının, mübarizələrinin içindən keçərək gəlib 75 yaşa çatanda hiss edərsən ki, bunun özü də bir qəhrəmanlıqdır".

- Əslində, bu millətin yaddaş albomunda Sabir Rüstəmخانlinin bir portreti var və orada cavan, yaraşıqlı, sözlərindən öpüşkürən bir insanın şəkli donub qalıb. Nə xoş ki, zaman o şəkli toxuna bilməyib. Yəni, mənəcə, Allah qoysa 90 yaşlı, 100 yaşlı Sabir Rüstəmخانli də o cür dəyişməz qalacaq.

Mən şair ömrü yaşamadım...

"Yaxşı ki, adamı elə o cür xatırlayırlar. Bu çox maraqlı bir şeydir. Adamın qəbul edilmiş bir portreti var. Elə sən də mənim yaşadığımda o tələbə Əyyub kimi qalmısan. Zaman keçir, saçlar ağarır, adamın qəməti dəhşətli kimi olmur, yerisin, duruşun dəyişir, amma insanlar səni ilk dəfə necə tanıyırsan, elə də yaddaşlarına yazırlar. Burada da tarix kimi bir neçə qat görünür, amma arxadakı qatın işığı daha gur olur və səni dəyişməyə qoymur".

- Doğrudur. Ulduzlarla bağlı təsovvürlər çox nadir hallarda dəyişir. Bu, ilk sevgi kimi bir şeydir, adamın yaddaşından dərin qatında bir şəkli donub qalır. Sizin yaddaşlarda qalan şəkliniz şair şəkildir.

- "Mənə insanlar şair kimi tanıyırlar. Romanlar, publisistika, siyasət, millət vəkilii, qəzetçilik və s. amma bunların hamısı şairlikdən başlayıb. Bəzən fikirləşirəm ki, mən heç vaxt şair ömrü yaşaya bilmədim. Heç vaxt 2-3 ay dalbadal ruhumu əsir edən ilhamla baş-başa qalmağa imkan tapı bilmədim. Biz axı ruh adamlarıyıq, bəzən müəy-

yən diktələr olur və oturub onları kağıza köçürmək istəyirsən, amma davamlı olaraq ilkin enerjiylə, ilkin ovqatla oturub yazmağa vaxt tapa bilmərsən. "Göy Tanrı" romanını yazanda ilk cümlə gəldi və tez onu yazmağa başladım. Sahildə uzanmışdım, şüa kimi ruhuma dolan bir şey hiss etdim, nə olacağını bilmirdim, amma hiss edirdim ki, o uzaq keçmişdən gələn səsləri çətdim. Az qala qaça-qaça otağa qalxdım, ilk cümləni elə doğulduğunu kimi qeyd elədim və bu vaxt zəng gəldi, ictimai işlərlə əlaqədar mənə Bakıya çağırıldı. Yeni göylərlə aramda yaranmış rabitə o an qırıldı. İyun ayı idi və mən bir də o mövzuya 8 aydan sonra - fevralda qayıd bilmədim, təzədən o ilk cümlədən yapışdım, o ilk cümlə mənə silkioldü, ruhumu təzələdi və 2 aya romanı bitirdim.

**Kiçik fikirlərdən doğan
böyük yazılar**

Yaxşı ki, indi telefon var, adam yolda olanda, masa arxasında olmayanda belə beyninə düşən fikirləri qeyd edə bilər. Əslində, istənilən böyük yazı elə balaca bir fikirdən doğur".

- Şair üçün, söz adamı üçün ən rahat yer yazı mənasının arxasıdır, amma siz bu rahatlığı yox, meydanları seçdiniz. Niyə? Şair kimi tanınırıq, sevilirik, amma siyasət bir az sürüşkən yerdir, uğur qazanmaya da bilərdiniz və bu uğursuzluq sizin şair kimi qazandığınız hörməti, sevgini ləxələ bilərdi.

- "Bizim tələyimiz rahatlıq yazılmayıb, əziz dostum. Əksinə, oturub şairliyimi eləşsəydim, millət bu gün mənə hesab soruşa bilərdi ki, o ağır günlərdə hardaydın və buna haqqı da çatardı. Əlbəttə, meydan hadisələri başladı, siyasi fəaliyyət başladı, yazıdan uzaq düşdüm. Nə menada uzaq düşdüm, yəni davamlılıq qırıldı. Kənarda dayanmaq olmazdı, kənarda dayana bilməzdim, çünki mənim millətimin taleyi həl olurdu. Nə vaxta yazmışdım:

Neçə yazılmamış şeirlərimi
Atım meydanların izdihamına,
Qatdım millətimin gülü ilhamına...
Birəcə söz saxladım - Azadlıq sözü,
Dəntib yumruq olmaq öyrətdim ona!

Yeni sən şairənsən, söz deməliyənsən, amma şərəti, tale elə götürür ki, söz demək özünə yumruğunu düyünləməli olursan. Meydanlara çıxıb "Azadlıq! Müstəqillik!" deyib çıqsırsan, amma şair bunu öz sözü deyil deməlidir. Bir də ki, adamın əqədəsi səfərsən, məqsədi təmizdirsə harada olur-olsun, qazandığı hörmət də, sevgi də heç vaxt ləxələməz".

**"Birəcə söz saxladım -
Azadlıq sözü"**

- Yaşadığınızı 75 ilin böyük bir hissəsi millətin, xalqın gözü qabağında keçdi. Hələ orta məktəbdə oxuduğum illərdə tanış olarkən görmüşdüm siza olan münasibəti, tanıyırdılar sizi. Tanınmaq xoş olduğu qədər də məsuliyyətli bir şeydir. Adam hər sözüünə, hər hərəkətinə çəki-düzən verməli olur.

- "Zatən adam hər hərəkətinə, hər sözüünə görə məsuliyyət daşmalıdır. Tanınmağı, məşhur olmağı biz seçmirik, sadəcə bir gün görürsən ki, artıq sən çoxları tanıyır. Əlbəttə, bir üzde olan, gözələ görünən tanınmaq var, bir də səni tanıyan çoxluğun səndən, yaşadığınlarından, dardlarından xəbərsiz olduğu şeylər olur. İndi düşüncədən, yaşadığın 75 ilin 30 ilini yaşamamışam. Həmin 30 ilde duyğularım çox güclü olub: təbiət, əşqlik, genclik... amma 30 il əvvəl, kirayələrdə yaşamaq, ordan-bura daşınmaq, hər daşınmada xatirələrinin bir parçasıyla bir yerə, özünə apara bilmədiyin kitabları, əşyaları da qoyub getmək məcburiyyəti. Bir yerə təzə isinirsən, ev sahibli, hətta bəzən erməni evi sahibli də olurdu, gəlib səni deyir ki, 3 günə evi boşalt, daha kirokəş saxlamıram. Adam alçalır, təhqir olunur. Bütün bunlar bir şair ömrünü, bir yazıçı ömrünü baltalayan şeylərdir".

- Böyük bir ailədə dünyaya gəlmisiniz. Dağlıq bir kənd, daha çox dini-mənəvi ənənələrə söykənən mühit və bu mühitin içindən çıxıb bütün və bütöv Azərbaycan boy verən, qor-budaq atan Sabir Rüstəmخانli. Hamarkənddən çıxıb Bakıya gələndə özünlüzlə nə götürülmüzdünüz? Axır qədər sizə sirdaş ola bilən xatirələr oldu mu?

İnsan xatirələrlə yaşayır

- "İnsan xatirələrlə yaşayır, yaşa dolduqca xatirələr ümmiyyətlə adamlı yoldaşlıq edir. Əlbəttə, 75 il az tarix deyil və bu zamanın içində sayısız-hesabsız xatirə var. Müxtəlif dövrlərdə qısa fasilələrlə gündəlik də yazmışam, xüsusilə hər ilin əvvəlində adamlı bu duyğuya baş qaldırım, amma sonra yenə qırılırsan, ayrılırsan bundan. Sonra da peşman olursan, niyə bunu yazmadım və s. Sonra başın qarışır seira, heçkayısı və görürsən, həmin o xatirə hansısa bədi yazının içində

əriyib gedib. Bir neçə il əvvəl fikirləşdim ki, xatirələrimi yazım, təxminən 200 səhifə yazmışdım, gördüm ki, hələ kənddən çıxma bilməmişəm. Kənd nədir, hələ heç orta məktəbdən qopma bilməmişəm. Yazdıqca lent təzələnilir, yaddaş oyanır, görürsən arxada nələr qoyub gəlmisən. Bir hissəsini yazıb "Azərbaycan" jurnalına təqdim etməmişəm, yaqın, 5-ci sayda gedəcək. Hələ bitirməmişəm, amma axır ki, Bakıya gəlib çıxmışam (gülür). Əlbəttə, imkan olsa onu davam edib kitab halına salmaq fikrindəyəm. Bu yaşda 15-16 yaşın duyğularını yazıram və mənə xoş gələn də elə budur".

- Kəndə bağlı olduğunuzu bilirəm. Axşam gəlmisiniz kənddən, hələ üstünüzədən kəndin qoxusu çəkilmiş, hələ başınızdan kəndin havası çıxmayıb, hiss ediorəm.

- "Kəndi ideallaşdırmaq istəmişəm, kəndçi olmaq ağır işdir. Xüsusən bizim kənddə yaşadığımız dövr - 50-ci illər lap ağır idi. Səhəbt 53-cü ildə Stalinin ölüm xəberinə yetişib yas saxlayan bir kənddən gedir və əminəm ki, bu cür kəndlər təkcə Azərbaycanda deyildi, SSRİ-nin hər yerində belə kəndlər vardı. Fərqi də deyildilər Stalin onlara nə zülmət, nə xəyanətlər edib. Bizim beynimiz bu fikirlərlə dolmuşdu. Bir az da ondan sonrakı durgunluq illəri. Bir yandan marksizm ideologiyası, bir yandan dini cəhət. İslam əxlaqı, islam dəyərləri qalırdı bir tərəfdə, bizə islam fəalələrinə təbliğ edirdilər. Amma bunun bir ədəbiyyat qanadı vardı və biz, ədəbiyyatı sevənlər onun içində rahatlıq tapırdıq. S.Vurğunun, S.Rüstəmin, V.Mayaqovskinin şeirlərlə böyüyürdük. Gücün çatırsa bunun içindən sıyrılı çıx görüm necə çıxırsan. Çıxarsan, amma onun təsisindən tam qurtula bilməmişəm. Sənin üslubun, ifadə tərzin çox çətinliklə qurtula bilir bu təsirlərdən. Amma birtəhər çıxma bilirdik. Üstəlik, nə qədər sərhədlər bağlaydı, dini xurafat və tərəfə ayaq açma bildirdi, sərhədlər açıldandan sonra İrənin islam dəyərləri ayaq açdı bu taya da, cəhəlet İslam da baş alıb getdi. Sanki kəndlərimiz dəniz dünyasının cəhəlet dövrünü indi yaşayır. Mən bunun əleyhinəyəm. Məscid bizim möhürümüzdür, amma o məscidlərdə Azərbaycan naminə səhəbtlərə daha çox yer vermək lazımdır.

Məscid bizim möhürümüzdür, amma...

Kəndlər boşalır, bu çox acınacaqlı haldır. Cavanlar deyir ki, kənddə həyat yoxdur, amma o həyatı kəndə qaytarmaq lazımdır. Bir müddət əvvəl mən Yardımlıda özümə ev tikdim, sonra o biri qardaşlarım da kənddə öz-özünə ev tikməyə başladılar. Sonra başqa qohumlar da bu ənənəni kəndə elədilər. Kiçik qardaşım Şahbaz kənddə yaxşı bir stadiyon salıb. Kənd məktəbinin kitabxanasına kitablar göndərir, amma buna da ağız üzünlər tapılır. Kəndə dağdan 7 kilometr uzunluğunda su xətti çəkirdim. Yol boyu çinar, tut, şam ağacları əkdik, artıq göyərir, bir neçə ildən sonra boy verib böyüyəcəklər. Kəndi müəyyən qədər abadlaşdırdıq və bu davam edir. Əslində, səhərin kəndə münasibəti bu cür olmalıdır. Hər bir işin pulundan yapışsa, kəndlərdə şərait normallaşar".

- Sabir bəy, 44 günlük Vətən müharibəsi ordumuzun qələbəsinə başa çatdı. Müharibə dövründə də, müharibədən sonrakı dövrdə də birmənalı olaraq dövlətin yanında olduğunuzu boyan edirdiniz və bəzi fikirlərinizin müxalifətçilik prinsipinə zidd olduğunu deyənərlər tapırdı.

- "Biz nə istəyirdik? Torpaqlarımız azad olsun, Qarabağ problemi həll olunsun, ölkədə normal vəziyyət yaransın, bu millətə xoşanət edən memurlar cəzalandırılsın və s.

Hər insanın beyni bir qalaktikadır, astronomiyadan bilirik, yüz min il əvvəl sönmüş ulduzlar var ki, işığı hələ indi gəlib bizə çatır, amma o ulduz artıq yoxdur. İnsan da belədir, bəzən sən onun işığını görmürsən, amma o işıq var. Bəzən qəsdən gözlərini yumub o işığı görmək istəmişsən. Amma o işıq yəna var. Yəni əgər ulduz varsa, işığı varsa, ümumiyyətlə işıq məvhumu varsa ulduzlar sönmür.

Əgər Qarabağ azadırsa

Əgər bu gün Qarabağ işğaldan azad olursa, ölkədə yaxşı mənada sosial-iqtisadi islahatlar gədirse niyə sevinməyimiz?! Qarabağın işğaldan azad olması çox şeyi dəyişdi...

Biz çox murdar düşmənlə üz-üzəyik. Ermənilər tarixi olmayan, mədəniyyəti olmayan bir millətdir, amma zaman-zaman ona şərait yaradıblar özü üçün qondarma tarix düzəldib, oğurluq mədəniyyət yaradıb. Bizənsən gətirib onun üçün bir əlifda düzəldiblər, bu onun şansıdır. Həmin əlifbaya yazılan nə varsa sonradan özününküləşdirib. Burnumuzun ucunda belə saxtakar düşmənlər var və bizim ən böyük işimiz belə şeylərə cavab verməkdir. Bu gün erməniyə ayaqda saxlayan onun kilsəsidir. Gəlib dağın başında bir kilsə qurub və oradan öz xalqını idarə etməyə çalışıblar. Bu kilsə ermənilərin mövcudluğuna əsas dayaqlardan biridir. Əslində, bizim məscidlərimizin, dinimizin ideologiyasının təməlinə daha humanist moqamlar var, biz eyni dindən olan bütün insanlara müsbətlə qarşılaşırıq deyirik, amma bu, çox vaxt sözdədir. Gördük 44 günlük müharibə dövründə o müsəlman qarşılaşdırmızın çoxunu-səsi çıxmadı. Bu gün mənim din qarışım Fələstin Qarabağın erməni torpağı olduğunu deyir, soyqırımını tanıyır, erməniyə müdafiə edir, amma mən isə yəhudi müdafiə edir. Bir dəfə İran səfirinə dedim ki, İranda ermənilərə daha çox dini və mədəni azadlıq verilib, amma 35 milyonluq azərbaycanlıların haqqını sıxışdırırsınız. Dedi, ermənilər dini azlıqdır, sizə bizim şüə qarşılaşdırırıq, ona görə. Dedi, mənə qırx haqlarımlıq almaq üçün dinimizdən, məşəbimizdən imtina etməliyik? Absurd yanaşmadır".

- Sabir bəy, indi olduğunuz yerdən baxanda daha çox nə üçün, ya da kim üçün dərxiirsiniz?

Kaş o vaxt...

- "Əslində, darıxmağa səbəb olan çox şey var, amma indi mobil telefonu görəndə bir şeyə təəssüflənirəm, kaş bu telefon anamızın sağlığında olaydı, mən onlarla daha

çox danışa, üzrlərini daha çox görə biləydim. O vaxt bizim Bakıdan evə zəng vurmağımız ən azı 2-3 saat vaxt itkişiydi. Poçta gedib növbə tutmalıydın, səni rayonla, rayonu kəndlə calamalıydılar, ilk vaxtlar evdə telefon yox idi, gərək qonşuya zəng vuraydın, qonşu gedib evə xəbər verəydi, bəzən heç vaxt gətirmirdi, elə sözüünü qonşuya deyib gədiridin".

- Sabir Rüstəmxanlı şuluq uşaqlarıdır? - "Ən ciğal uşaqlardan biri olmuşam və bu ciğallıq daha çox özümə arxayın olmağmdan doğub. Əlaçaydım, riyaziyyatı sevirdim, bəlkə də riyaziyyat müəllimin qiymətimə kəsib mənə qızıl medaldan məhrum etməsiydə riyaziyyatçı olacağdım, acığa filoloq oldum. Mənə deyirdi, səni 10 sual verəcəyəm, birini də bilməsən 2 yazacağam, 10-nu da bilməsən. Bu səbəbdən bəzən jurnalda 2-lərimin sayı elə 5-lərimin sayı qədər olurdu".

"Acığa filoloq oldum"

- "Azərbaycan" qəzeti çox böyük tirajla çap olunurdu və əl-əl gəzirdi. O dövrdə çox böyük boşluq vardı azad mətbuat və baş redaktoru olduğunuz qəzet bir müddət bu boşluğu təkbaşına doldura bildi.

- "Qarabağ problemi başlayandan sonra biz Aktyor evində Qarabağ Xalq Yardım Komitəsi yaratdıq. Mənim sədr olmağımı istəyirdilər, amma qərara gəldik ki, sədr mütləq qarabağlı olmalıdır. İsmayıl Sıxıya təklif olundu, o da təklif etdi ki, Bayram Bayramov sədr olsun. Mənsə qəzet buraxmağı öhdəmə götürdüm. Ən maraqlı moqamlar Bayram Bayramovla yaşanırdı. Mərkəzi Komitədən zəng vurub qəzetlə bağlı irad tuturdular, o da mənə çağırın danlayırdı ki, ay Sabir, niyə belə yazırsınız, filankəs zəng vurmaşdu, filankəs filan dedi. Mən də onu sakitləşdirməyə çalışırdım, sonra axşam bir də görüşürdük, gördüm kefi yaxşıdır. Deyirdi, Sabir, düz cləyib elə yazmışsınız, Mərkəzi Komitədə 2 nəfər zəng vurub qanımı qaraldı, amma bu gün ən azı 100 nəfər Azərbaycanın hər yerindən zəng vurub qəzətə görə, filan moqalləyə görə təşəkkür cləyib".

"Ulduzlar sönmür"

"Koroğlu" dastanını oxumusan?

"Tələbə vaxtım idi, Bakı şəhər İcraiyyə Komitəsinin sədrilə görüş keçirildirdi, qalxıb sual verdim ki, Kirovun heykəlini nə vaxt götürəcəksiniz. Adam çəşib qaldı, sonra dedi: "Koroğlu" dastanını oxumusan?". Dədim oxumuşam. Dedi orada Koroğlunun üstünə ordu göndərmək istəyəndə biri deyir ki, Koroğlunun üstünə ordu göndərmək lazımdır deyil, onun özünə tay birini tapıb göndərmək lazımdır. Mən onun nə demək istədiyini başa düşdüm. Yəni öz qəhrəmanımız yetişməlidir.

Bir dəfə Vəzirov qəzetin çapını dayandırmışdı, "Azərbaycan" nəşriyyatının sırası işçiləri tətillərdə, qəzetin çapı bərpa olunana qədər işləmədilər və bu həm də dövlət qəzetlərinin, Moskva nəşrlərinin də çapının dayanması demək idi. Aləm dəymişdi bir-birinə. Çünki mərkəzi qəzetlər teletaypla gəlib Bakıda çap olunurdu. Bizim qəzetin nəşrinə yenidən icazə verildilər, nəşriyyatda iş bərpa olundu".

- Bir müddət nazir oldunuz. Sizcə, necə nazir idiniz?

- "Qapım millətin üzünə heç vaxt bağli olmadı. Düzdür, qəpida qəbul günləri-filan yazılmışdı, amma formal idi bu. Xüsusilə rəyontardan gələnlər heç vaxt qəpida gözlemirdilər. Mən əgər dövrlərdə işlədim, kağız yox, dozakl yox, min əziyyətlə kağız tapırdıq, avadanlıq tapırdıq. Qafqazın ən böyük çap kombinatının tikintisinə başlamışdıq, mən işdən gedən kimi tikinti də dayandı, indi o bina xarabalığa çevilib. Kitab mağazalarını ləğv etmək istəyirdilər, mərkəzdeki kitab mağazalarından birinin müəyyən hissəsini almaq üçün xeyli rüşvət də təklif eləmişdilər, qətiyyətlə yaxın buraxmırdım, mənəndən sonra kitab mağazaları da ləğv olundu".

"...xeyli rüşvət təklif eləmişdilər"

- Sabir bəy, sizcə, ulduzlar nə vaxt sönmür?

- "Bunun həm fəlsəfi, həm də astronomik izahı var. Əslində, hər insanın beyni bir qalaktikadır, astronomiyadan bilirik, yüz min il əvvəl sönmüş ulduzlar var ki, işığı hələ indi gəlib bizə çatır, amma o ulduz artıq yoxdur. İnsan da belədir, bəzən sən onun işığını görmürsən, amma o işıq var. Bəzən qəsdən gözlərini yumub o işığı görmək istəmişsən. Amma o işıq yəna var. Yəni əgər ulduz varsa, işığı varsa, ümumiyyətlə işıq məvhumu varsa ulduzlar sönmür. O ki qaldı insanlara, mənə, yerdə bir insan unudulursa, mütləq göydə də bir ulduz sönmür. Bu baxımdan sənin "Varisler" layihən çox maraqlıdır və xahiş ediorəm bunu mütləq yazarsınız. Çünki sən bu missiyamı boyunuğa götürmüşsən və insanları unudulmağa qoymursan. Demək, həm də ulduzları sönməyə qoymursan".

Səhbətləşdi:
Əyyub QIYAS